

БАТЛАВ

БОАЖЯ-ны ХҮРЭЭЛЭН БУЙ ОРЧИН, БАЙГАЛИЙН НӨӨЦИЙН УДИРДЛАГЫН
ГАЗРЫН ДАРГА.....Ц.УРАНЧИМЭГ

ХЭРЭГЖҮҮЛСЭН

ТЭЛМЭН РЕСУРС ХХК-ийн
ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ХАРИУЦСАН ЗАХИРАЛ.....В.ГАНЗОРИГ

**ӨМНӨГОВЬ АЙМГИЙН ГУРВАНТЭС СУМЫН
“ГУРВАНТЭС” ХХУ ТӨСЛИЙН
2023 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ
МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

**ТУСГАЙ ЗӨВШӨӨРЛИЙН ДУГААР: 735
АЖ АХУЙ НЭГЖИЙН РЕГИСТЕР: 5637945**

Хянасан:

БОАЖЯ-ны
ХБОБНУГ-ын ахлах шинжээч / Ц.ЖАРГАЛНЭМЭХ /

Биелэлтийг тайлагнасан:

“Тэлмэн Ресурс” ХХК-ийн
Байгаль орчны мэргэжилтэн / Б.САРАНГОО /

Улаанбаатар 2023 он

ГАРЧИГ

ТӨСӨЛ ХЭРЭГЖҮҮЛЭГЧИЙН МЭДЭЭЛЭЛ.....	1
НЭГ.ТӨСЛИЙН ТАНИЛЦУУЛГА.....	2
1.1 АШИГЛАЖ БАЙГАА ТЕХНИК ТЕХНОЛОГИ.....	4
1.1.1 Хайгуулын үйл ажиллагаанд ашиглах тоног төхөөрөмж.....	5
1.1.2 Өрмийн технологи, технологийн үзүүлэлтүүд.....	10
ХОЁР. ТӨСӨЛ ХЭРЭГЖИЖ БУЙ НУТГИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧИН, НИЙГЭМ- ЭДИЙН ЗАСГИЙН ТӨЛӨВ БАЙДЛЫН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА.....	10
2.1 БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ТӨЛӨВ БАЙДАЛ.....	10
2.1.1 Газрын гадаргуу.....	10
2.1.2 Цаг агаар.....	11
2.1.3 Хөрс ургамал.....	11
2.1.4 Амьтны аймаг.....	11
2.1.5 Ус зүй.....	12
ГУРВАН ТЭС, НОЁН СУМЫН НИЙГЭМ ЭДИЙН ЗАСАГ.....	12
2.2.1 Гурвантэс сумын нийгэм, эдийн засаг.....	12
2.2.2 Ноён сумын нийгэм, эдийн засаг.....	13
ГУРАВ. ТӨСЛИЙН ГОЛ БА БОЛЗОШГҮЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙН ТОВЧ ТОДОРХОЙЛОЛТ.....	15
ДӨРӨВ. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫГ ХАМГААЛАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ГОЛ ЗОРИЛТ, ХАМРАХ ХҮРЭЭ.....	19
4.1 Байгаль орчныг хамгаалах зорилго, зорилт.....	19
4.2 Хамрах хүрээ.....	19
4.2.1 Кемп.....	20
ТАВ. СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ.....	21

ЗУРГАА. НӨХӨН СЭРГЭЭЛТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ.....	25
ДОЛОО. ТҮҮХ, СОЁЛЫН ӨВИЙГ ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ.....	27
НАЙМ. ОСОЛ ЭРСДЭЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ.....	28
ЕС. ХОГ ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ.....	31
АРАВ. ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨР.....	32
АРВАН НЭГ. УДИРДЛАГА ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ.....	34
АРВАН ХОЁР. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ХЭРЭГЖИЛТИЙГ НӨЛӨӨЛЛИЙН БҮСИЙН ОРШИН СУУГЧДАД ТАЙЛАГНАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ.....	35
АРВАН ГУРАВ. БОМТ-Г ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ ЗАРДАЛ.....	36

ХҮСНЭГТИЙН ЖАГСААЛТ

Хүснэгт 1. 2D сейсмийн хайгуулын явцад байгаль орчинд нөлөөлөх нөлөөлөл.....	16
Хүснэгт 2. Уг төслөөс хүрээлэн буй орчин ба нийгэмд үзүүлэх нөлөөлөл.....	16
Хүснэгт 3. Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө.....	21
Хүснэгт 4. Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө.....	26
Хүснэгт 5. Түүх, соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө.....	27
Хүснэгт 6. Осол эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө.....	28
Хүснэгт 7. Химийн бодисын эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө.....	30
Хүснэгт 8. Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө.....	31
Хүснэгт 9. Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр.....	32
Хүснэгт 10. Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх удирдлага, зохион байгуулалтын зардал.....	34
Хүснэгт 11. Нөлөөллийн бүсийн оршин суугчдад тайлагнах төлөвлөгөө.....	35
Хүснэгт 12. БОМТ-г хэрэгжүүлэх нийт зардал.....	36

ЗУРГИЙН ЖАГСААЛТ

Зураг 1. Хайгуулын талбайн ерөнхий байршил.....	3
Зураг 2. 2023 оны Хайгуулын цооногийн байршил.....	3
Зураг 3. Австрали улсаас оруулж ирсэн HQ голчтой бортогонууд.....	6
Зураг 4. Тэлмэн Ресурс ХХК-ийн угсарсан PQ хэмжээтэй лабораторын зориулалттай ашиглах бортог.....	6
Зураг 5. “Тэлмэн Ресурс” ХХК-ийн угсарсан лабораторын зориулалттай ашиглах тус бүр нь 14 ш бортог агуулах хүчин чадалтай хөөсөн ванн.....	7
Зураг 6. Нүүрсний хийн эзлэхүүн хэмжигч 250 мл-ийн цилиндр болон агуулагч шилэн цилиндрээс бүрдсэн багаж.....	8
Зураг 7. Хөдөлгөөнт лабораторийн зориулалттай ашиглагдах чиргүүл.....	9
Зураг 8. Хөдөлгөөнт лабораторид 5 ширхэг дээж хадгалах дулаан баригч хөөсөн ванн суурилагдсан ба HQ бортог 46 ширхэг, PQ бортог 10 ширхэг, дээжний бичиглэл хийх болон хэмжилт хийх цилиндрууд, жин хэмжүүр бусад багаж хэрэгслүүд суурилагдсан.....	9
Зураг 9. Өрмийн машины зураг.....	10
Зураг 10. Кемпийн ерөнхий төлөвлөгөө.....	20

ТӨСӨЛ ХЭРЭГЖҮҮЛЭГЧИЙН МЭДЭЭЛЭЛ

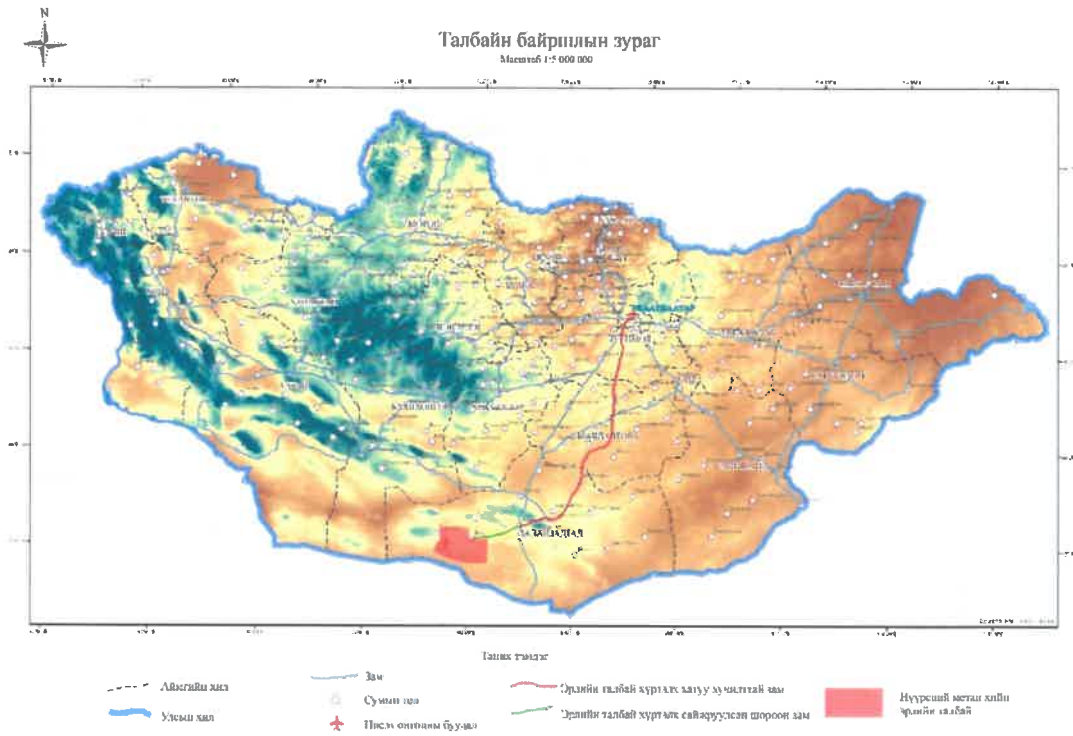
Д/д	Төслийн нэр	“Гурвантэс-ХХХV” талбайд нүүрсний давхаргын метан хийн хайгуулын ажил гүйцэтгэх
1.1	1. Төсөл хэрэгжүүлэгч аж ахуй нэгжийн нэр	“Тэлмэн ресурс” ХХК
	2. Аж ахуй нэгжийн Улсын бүртгэлийн дугаар	9019097333
	3. Аж ахуй нэгжийн үйл ажиллагааны чиглэл	09100 Уламжлалт бус газрын тос / Нүүрсний давхаргын метан хий / хайх.
	4. Төсөл хэрэгжүүлэгчийн хаяг	Баянзүрх дүүрэг, Намянжүгийн гудамж, Нийслэл төв, 9 дүгээр давхар Утас: 976-7015-5517
	5. Захиралын нэр, утас, цахим шуудангийн хаяг	В.Ганзориг Гар утас 88107575, gvanhig@telmenresource.com
	6. эргэжилтний нэр утас, цахим шуудангийн хаяг	Б.Сарангоо Гар 99001459, Ажил 80001459, b.sarangoo@telmenresource.com
1.2	1. Төслийн нэр	Гурвантэс ХХХV төсөл
	2. Төсөл хэрэгжих байршил	Өмнөговь аймгийн Гурвантэс, Ноён сумдын нутагт
	3. Төслийн ангилал	Хайгуул
	4. Төсөл эхэлсэн огноо	2021.09.08 Хайгуулын тусгай зөвшөөрөл авсан.
	5. Төсөл хэрэгжих хугацаа	2021-2031 он
	6. ТЭЗҮ баталсан огноо	2021.07.27 Гурвантэс-ХХХV талбайд нүүрсний давхаргын метан хийн хайгуул, ашиглалтын үйл ажиллагаа эрхлэх талаар ашигт малтмал газрын тосны газар болон Тэлмэн Ресурс ХХК-ийн хооронд байгуулсан бүтээгдэхүүн хуваах гэрээ / Хавсралтаар оруулсан /
	7. Тухайн жилийн ажиллах хүчний тоо	30
	8. Урьд оны хийсэн ажлын хэмжээ	2022 онд Хайгуулын 5 цооног өрөмдсөн
	9. Тухайн жилийн хийх ажлын төлөвлөгөө	2023 онд чөмгөн дээж бүхий баганат өрөмдлөгийн 8 цооног, туршилт олборлолтын 3 цооног өрөмдөхөөр төлөвлөөд байна.

НЭГ.ТӨСЛИЙН ТАНИЛЦУУЛГА

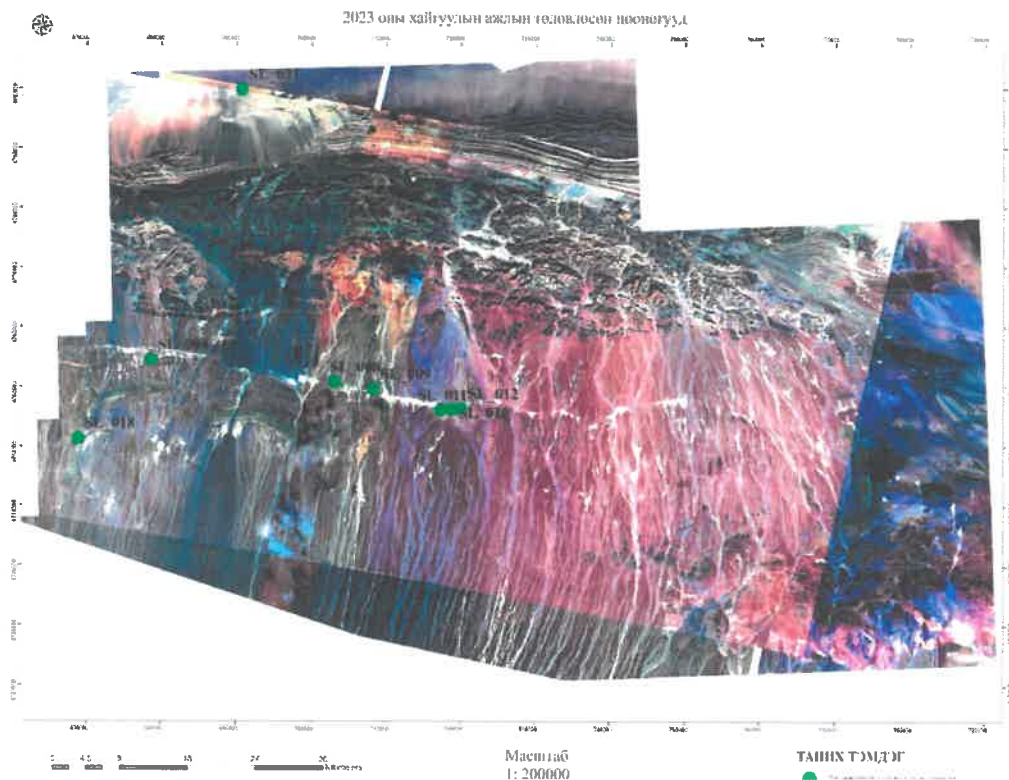
“Тэлмэн Ресурс” ХХК (цаашид “компани”) нь Газрын Тосны хуулийн дагуу Өмнөговь аймгийн Гурвантэс, Ноён сумдын нутаг 8398,61 км² талбайг хамарсан ГУРВАНТЭС-XXXXV төслийн талбайд нүүрсний давхаргын метан хийн БҮТЭЭГДЭХҮҮН ХУВААХ ГЭРЭЭ -г Ашигт Малтмал, Газрын Тосны Газартай байгуулж, 2021 оны 9 сарын 8 өдөр хайгуулын ажлын тусгай зөвшөөрөл аван хайгуулын ажлаа эхлүүлээд байна.

“Тэлмэн Ресурс” ХХК нь ГУРВАНТЭС-XXXXV төслийн талбайд өмнөх эрлийн ажлын хүрээнд НДМХ –ийн ерөмдөгдсөн цооногуудын мэдээллийн боловсруулалт, хоёр хэмжээст чичирхийлэлийн судалгаа, нүүрсний давхаргын 3 хэмжээст загварчлалын ажлуудыг хийж гүйцэтгэн улмаар хайгуулын талбайн хэмжээнд хэтийн төлөвийн баялагийг тооцоолсон. Төслийн талбайд дунд палеозойгоос орчин үеийн хүртэлх насны хурдас чулуулаг тодорхой структуруудад их бага хэмжээгээр тархсан байдаг ба ерөнхийдөө зүүнээс баруун тийш сунасан тогтоцтой байдаг. Энэ тогтоцын дагуу дээд перм, триасын конгломератын зузаан давхаргатай харьцангуй нарийн элсжин, алевролитаос тогтсон атираажсан формацууд нь голлон нүүрс агуулсан байдаг. Бид төслийн хоёр хэмжээст чичирхийллийн судалгаагаа хийн нүүрс агуулсан формацууд нь тохролыг дагасан моноклинали бүтэцтэй байгааг тогтоон улмаар талбайд өмнөх нүүрсний хайгуулын цооног, метан хийн 6 цооногийн үр дүнг боловсруулж үнэлгээ өгч, талбайн хэмжээнд тархсан нүүрс дэх хийн агуулга дунджаар 8.75 м³/т байна гэж үзсэн бөгөөд судалгааны ажлын түвшинээр “проспект” ба “лийд” талбайнуудыг ялган тус тусд нь хэтийн төлөвт баялагуудыг тооцоолсон. “Проспект” түвшинд эрсдэлгүй оновчтой зэргээр 57.2 тэрбум м³, эрсдэлтэй оновчтой зэргээр 51.5 тэрбум м³ гэж хэтийн төлөвт баялаг байна гэж тооцоолсон.

“Тэлмэн Ресурс” ХХК нь хайгуулын ажлын хүрээнд төслийн талбайд Монгол улсын Газрын тосны баялаг, ордын нөөцийн ангилал, зэрэглэлийг хэрэглэх аргачилсан зөвлөмж (УУХҮЯ, 2019)-д тусгасан ангилал болон Газрын тосны инженерүүдийн нийгэмлэг (SPE)-ийн дэргэдэх Газрын тос, Хийн Нөөцийн Комисс-ГХНК (Oil and Gas Reserve Committee-OGRC*)-оос боловсруулсан Газрын тосны баялгийн менежмент систем (Petroleum Resources Management System, PRMS-2018) ангилалын дагуу НДМХийн “нөхцөлт” баялаг болон олборлолтын нөөцийг тогтоох зорилготойгоор Шилдэг чадварлаг боловсон хүчнүүдийг удирдлагын багтаа томилон ажиллаж байна.

Зураг 1. Хайгуулын талбайн ерөнхий байршил

Зураг 2. 2023 оны Хайгуулын дооногийн байршил

1.1 АШИГЛАЖ БАЙГАА ТЕХНИК ТЕХНОЛОГИ

Нүүрсний давхаргын метан хийн өрөмдлөгөд "HQ" хэмжээтэй ачааны машины өрөмдлөгийг ашиглахыг зөвлөдөг. Өрөмдлөгийн үйл ажиллагаа нь хайгуулын өрөмдлөгийн стандарттай ижил байх болно. Цооног өрөмдөхөд 21-30 хоног зарцуулдаг бөгөөд долоо хоног 24 цагийн турш явагддаг. Өрөмдлөгөөр төлөвлөсөн гүн (ихэвчлэн 260 м-ээс 650 м хүртэл) хүртэл өрөмдөж өрөмдлөгийн тоног төхөөрөмжид дахин боловсруулсан усанд суурилсан шавар (мөн синтетик суурьтай шавар (SBM) -ийг ашиглан, хэд хэдэн төрлийн бэхэлгээг ашиглан гаднаас нь цементэлнэ.

Ийм үзүүлэлттэй цооногийн өрөмдлөгийн үйл ажиллагаа нь дор дурдсан цооногийн загварыг шаардана.

- Цооногийн анхны тогтвортой суурийг тавьсан гадаргуу дээрх дамжуулах хоолойг суулгах
- Гадаргын хурдсыг өрөмдөхдөө формацийн дээд хэсэгт байрлуулан, гадаргын уст давхаргыг тусгаарлаж цементлэх зэргээр гадаргуугийн уст давхаргууд цооногтой холбоогүй байхаар шийдэх
- Ойролцоогоор 260 м-ээс 650м хүртэл бага гүний өрөмдлөгт, дунд хэсэгт нь бүрхүүл болон цементийг суулгах
- Цооногийн нийт гүн рүү, мөн нүхний төгсгөлд байгаа сувгийн төгсгөлийг өрөмдөж, цементээр бэхжүүлнэ.

Уг цооногийн загварт өөрчлөлт оруулах боломжтой хэдий ч өрөмдлөг, цементлэх ерөнхий зарчим хэвээр байна. Зорилтот бүсэд нэг удаа 1000 м хүртэлх цооногийг өрөмдөж, цементлэх ба бүрхүүл хийхээс өмнө хэдэн зуун метр хүртэл өрөмдөж болно. Олборлолтын үеэр буюу өрөмдлөгийн дараа үүсэх шингэн, шүүрэлт, нэвчилт зэрэг мэдээллээр хангахын тулд формацийн физик шинж чанарыг хэмжсэн өрмийн дээжийн бичиглэл хийнэ.

Өрөмдлөгийн ажилд дараах тоног төхөөрөмж, машин техникүүдийг ашиглана. Үүнд:

- ✓ Өрмийн машин - 1ш Power 9000:
- ✓ Усны машин -1 Зил 31
- ✓ Хүн тээврийн машин -1ш land80

- ✓ Түлш чиргүүл-1ш
- ✓ Генератор-ш

Өрөмдлөг дээр 2 ээлжээр 7 хүн, туслах 4 хүн өрмийн 1 мастерээр удирдуулан ажиллахаар төлөвлөсөн.

1.1.1 ХАЙГУУЛЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНД АШИГЛАХ ТОНОГ ТӨХӨӨРӨМЖ

Нүүрсний давхаргын хийн хайгуулын ажлыг хийхдээ Австралийн AS3980-2016 дугаар бүхий “Нүүрс болон карбонатлаг материалын хийн агууламжийг тодорхойлох нь – Хийг шууд цуглуулах арга” нэртэй заавар стандартыг үндсэн мөрдлөг болгож ажиллана. Манай компани 2021 оны хайгуулын жилд нүүрсний давхаргын метан хийн агуулгыг тогтоох зорилготой хээрийн хөдөлгөөнт болон үндсэн лабораторын судалгааны тоног төхөөрөмжүүдийг угсарч бэлтгээд байна. Хайгуулын ажлын судалгаанд байршил тодорхойлогч гар GPS багаж, хээрийн судалгаанд хээрийн нөхцөлд ажиллах явдал сайтай 2 авто машин ашиглахаар худалдан аваад байна. Мөн хээрийн ангид зөөврийн нөүтбүүк, принтер, сканнер, зургийн аппарат зэрэг хэрэгсэл болон ArcMap, MapInfo, Micromine, Surfac, MS-Office зэрэг геологийн программ хангамж ашиглан бүртгэл, мэдээллийн сан бүрдүүлнэ.

Үндсэн лаборатори угсралтын ажил одоогоор хийгдэж буй бөгөөд үүнд нүүрсний чөмгөн дээж ний бортогонуудыг агуулах зорилготой нийт 15 ш хөөсөн ванныг угсарч дууссан. Мөн үндсэн лабораторид ашиглах бортогоны жинг хэмжих хэмжүүр, хийн дээж хадгалах хөлдөөгч болон бусад тоног төхөөрөмжүүдийг бэлтгээд байна.

Судалгааны тоног төхөөрөмж

Бортогонууд: Манай компани нүүрсний хийн агуулыг хэмжих зорилгоор HQ буюу 63.5 мм-ийн голчтой бортого 204 ш-ийг Австралийн олон улсын итгэмжлэгдсэн ‘ALS’ лабораториос худалдан авч бэлтгэсэн. Бортогонуудын битүүмжлэлийг нэг бүрчлэн шалган шинжилгээнд бэлэн эсэхийг шалгасан болно. Мөн бид PQ буюу 85 мм-ийн голчтой 60 ш бортого угсралтын ажлыг хийж гүйцэтгэж байна. Одоогийн байдлаар 15ш бортогогыг угсарч дуусаад байна.

PQ хэмжээтэй бортогогыг угсрахдаа Герман улсад үйлдвэрлэсэн 16 бар хүртлэх даралтыг тэсвэрлэх чадвартай сайн чанарын зузаан хуванцар хоолойг ашигласан. Нүүрсний

хийн агуулгыг тогтоох зорилготой лабораторын судалгааны зориулалттай бортого нь 20 psi буюу 1.4 бар даралтыг Бортогыг битүүмжлэх таг нь хөнгөнцагаан материалаар хийгдсэн болно. Таг тус бүр дээр бортогоны даралт/температур, хийн хавхлагуудыг суулгаж өгсөн.

Зураг 3. Австрали улсаас оруулж HQ голчтой бортогонууд

Зураг 4. Тэлмэн Ресурс ХХК-ийн угсарсан PQ хэмжээтэй лабораторын зориулалттай ашиглах бортого

Хөөсөн ванн : Хээрийн хөдөлгөөнт болон үндсэн лабораторид суурилагдах хөөсөн ванн нь нүүсний хийн агуулгыг тогтоох десорбцын шинжилгээ хийх үед тогтмол температуртай байлгах зорилготой угсрагдсан болно. Хөөсөн ванн нь хялбар хийцтэй бөгөөд модон хавтангуудаар угсрагдсан, тус бүр нь 14 ш бортого багтаах боломжтой хийгдсэн. Нийт 20 ш хөөсөн ванн угсрагдсан болно. Хөөсөн ванны хана болон ёроол хэсгийг 3 см-ийн зузаантай дулаан тусгаарлагч материалаар бүрж, дараа нь хана хэсгийг цахилгаанаар ажиллах шалны халаалтын зориулалттай ялтсаар хүрээлүүлсэн. Ванн-д суурилагдах бортого тус бүр нь хөөсөөр шахаж хэвлэсэн дулаалгын хоолойнуудад суурилагдсан болно. Хөөсөн ванн нь 120 см урт, 45 см өргөн, 100 см өндөртэй.

Зураг 5. “Тэлмэн Ресурс” ХХК-ийн угсарсан лабораторын зориулалттай ашиглах тус бүр нь 14 ш бортого агуулах хүчин чадалтай хөөсөн ванн

Хийн эзлэхүүн хэмжигч багаж : Судалгааны ажилд хэрэглэх эзлэхүүн хэмжих багажуудыг сайн чанарын шилэн болон хуванцар цилиндрүүдийг ашигласан бөгөөд хуванцар хэмжигч цилиндр болон агуулагч шилэн цилиндр гэсэн 2 хэсгээс бүрдэнэ (Зур. 1.8). Хэмжигч цилиндрүүд нь 2000 мл, 1000 мл, 500 мл, 250 мл-ийн хэмжээтэй бөгөөд лабораторийн тоног төхөөрөмж нийлүүлдэг Грийн Хемистри ХХК-аас нийлүүлэгдсэн болно. Хэмжигч цилиндрүүдийн ёроолд хий оруулах зориулалттай

хошуунуудыг байрлуулсан бөгөөд уян гуурсаар холбогдоно. Хийн эзлэхүүн хэмжигч цилиндрийн гуурс нь хөөсөн ванн-д суурилагдсан хийн коллектороор дамжин бортогонд байрлагдсан нүүрснээс ялгарах хийг өөртөө соруулж авахаар угсрагдсан болно.

Хөдөлгөөнт лаборатори: Нүүрсний хийн судалгааны ажлын эхлэл хэсэг буюу бүх бортогоны битүүмжлэлийн шалгалтууд, дээжлэлтийг хөдөлгөөнт лабораторид хийж улмаар алдагдсан хий Q1-ийг тооцоолдог. Хөдөлгөөнт лаборатори нь өрөмдлөгийн талбай буюу нүүрсний чөмгөн дээжтэйгээ ойр байх шаардлагатай. Бид хөдөлгөөнт лабораторийн зориулалттай ашиглах зорилгоор 1,3тн даацтай Hyundae Geonjang Co.ltd маркийн сууц аяллын зориулалттай тоноглолгүй чиргүүлийг худалдан авч лабораторийн зориулалтаар ашиглахаар тохижуулсан. Хөдөлгөөнт лаборатори нь нийт 56 бортогонд лабораторийн судалгаа хийх хүчин чадалтай бөгөөд 8квт-ын дизель генераторын цахилгаанаар хангагдана.

Зураг 6. Нүүрсний хийн эзлэхүүн хэмжигч 250 мл-ийн цилиндр болон агуулагч шилэн цилиндрээс бүрдсэн багаж

Зураг 7. Хөдөлгөөнт лабораторийн зориулалттай ашиглагдах чиргүүл

Зураг 8. Хөдөлгөөнт лабораторид 5 ширхэг дээж хадгалах дулаан баригч хөөсөн ванн суурилагдсан ба HQ бортого 46 ширхэг, PQ бортого 10 ширхэг, дээжний бичиглэл хийх болон хэмжилт хийх цилиндрууд, жин хэмжүүр бусад багаж хэрэгслүүд суурилагдсан.

1.1.2 ӨРМИЙН ТЕХНОЛОГИ, ТЕХНОЛОГИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД

Power 9000 өрмийн машины техникийн үзүүлэлтээс дурдвал урт нь 6.8 метр, өргөн 1.9 метр, өндөр нь 2.5 метр. Нийт жин нь 7.5 тонн. Hyundai D6BR маркийн 6 цилиндрт дизель хөдөлгүүр, усан хөргөлттэй. Усны техникийн систем нь K3V112*2+32 загварын 3 нь насостой, 160 л ийн ус агуулах савтай. Өрмийн марк JDMD800. Хүчдэлийн хэмжээ 25-50 кг/м, Эргэлтийн давтамж нь 2000 эрг/мин. Ажлын даралт нь 150 бар, шингэний урсац нь 120 л/мин ба 700 кг жинтэй. Өрмийн машины үзүүр багаж сэлбэгт импорттын чанартай бүтээгдэхүүн болох Safari, Boart long year, fordia багаж PQ, HQ, NQ төрлийн багаж хэрэглэнэ.

Зураг 9. Өрмийн машины зураг

**ХОЁР. ТӨСӨЛ ХЭРЭГЖИЖ БУЙ НУТГИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧИН, НИЙГЭМ-
ЭДИЙН ЗАСГИЙН ТӨЛӨВ БАЙДЛЫН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА**

2.1 БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ТӨЛӨВ БАЙДАЛ

2.1.1 Газрын гадаргуу: Манай орны физик газарзүйн мужлалаар газрын гадаргын хувьд Алтайн уулархаг их мужийн Говь-Алтайн мужид багтах бөгөөд салхи шороон шуурга их, салхины дундаж хурд 4-6 м/сек. хойноос зүүн урагш өргөргийн дагуу сунаж тогтсон

Хан Хүрэн ба Зурамтайн нурууны уулархаг бүсэд хамрагдана. Үнэмлэхүй өндөр нь далайн төвшинөөс дээш 1100-1600 м юм.

2.1.2 Цаг агаар: Халуун зунтай, хуурайвтар уур амьсгалын мужид, зөөлөвтөр өвөлтэй дэд мужид хамардаг. Агаарын жилийн дундаж температур $+4^{\circ}\text{C}$ $+6^{\circ}\text{C}$, 1-р сарын дундаж температур -15°C -20°C , 7-р сарын дундаж $+25^{\circ}\text{C}$ $+30^{\circ}\text{C}$, хамгийн их халуун нь 7-р сард $+38^{\circ}\text{C}$ $+40^{\circ}\text{C}$, хамгийн хүйтэн нь 12-р сард -36°C -38°C хүрдэг. Агаарын чийгшил багатай жилд дунджаар 45-50% байгаа нь хуурайвтар болохыг харуулна. Ус чийг багатай, хуурай уур амьсгалтай учир манан бараг ажиглагдахгүй, 70-80 % нь 7-8 р сард ордог. Өвөлдөө цас маш бага, цасан бүрхүүл бараг тогтдоггүй бөгөөд 1-2 см ихдээ 10 см байна. Жилийн 30 орчим хоног хур тунадастай.

2.1.3 Хөрс ургамал: Говийн хөрсний их мужийн цөлөрхөг хээрийн бүсэд багтдаг. Хур тунадас ховор, эрс гандуу уур амьсгалтай, өвс ургамал тарчиг сийрэг энэ талбай нь говийн бор хөрстэй. Хөрс үүсэх явц гандуу нөхцөлд явагдах учир салхины үйл ажиллагаа хөрсний агаарын солилцоог идэвхжүүлж, ууршилтыг ихэсгэн хуурайшихад нөлөөлж өвс ургамлыг хийсгэн тараах тул зөвхөн үндэсний зарим нь ялзмаг болдгоос органик үлдэгдлийн хэмжээ маш бага 1% -иас бараг үл хэтэрнэ. Иймээс сайр чулуу ихтэй хуурай хагсуу карбонатлаг байдгаас нийтлэг мараалаг шинж үл ажиглагдана. Харин хонхор, хотгор, тойром, булаг шанд бүхий газруудаар хужир мараа энд тэнд тогтсон байна. Говийн цаг уур, хөрсний онцлогоос шалтгаалан ургамлын нягтшил багатай, сийрэг тачир хөрсийг нийтэд нь бүрхэж чаддаггүй энд тэнд хэсэг хэсгээрээ ургадаг боловч шимт чанартай байдгаараа онцлог юм. Энд агь, шарилж, таана, мангир, хөмөл, монгол өвс, хазаар, баглуур зэрэг олон наст ургамал, чихэр өвс, цулхир, гоёо зэрэг эмийн ургамал, хайлаас, тоорой, сухай, заг, жигд, зэгэс, зээргэнэ, буларгана, хармаг, харгана гэх мэтийн модлог, бутлаг говь цөлийн ургамал ургадаг. Хавар 4-р сараас ургамал ургаж эхлэх ба 9-р сараас гандаж эхэлдэг. Модлог бутлаг ургамлыг нутгийн хүмүүс багаар түлшинд, хөмөл, гоёо, чихэр өвс, хармагны жимс зэргийг хүнсэнд болон эмчилгээнд ашигладаг байна. Говийн эдгээр ургамлууд нь элсний нүүдэл, цөлжилтийн үйл явцыг тогтоон барьж байхад чухал ач холбогдолтой.

2.1.4 Амьтны аймаг: Энд говь цөлийн амьтад болох хулан, аргаль, янгир, хар сүүлт зэрэг туурайтан, махчин амьтдаас чоно, шилүүс, хярс, үнэг, өмхий хүрэн, мануул, жигүүртнээс бүргэд, тас, шонхор, харцага, элээ, ногтруу, тагтаа, болжмор, хулан

жороо, хэвлээр явагчдаас олон зүйл гүрвэл, могой, мэрэгчдээс туулай, алаг даага, чичүүл, бозлог, шавьж идэштнээс зараа, шавьжаас хэдэн төрлийн аалз, арваалж, ямаан ууц, байх ба эдгээр амьтдаас нэн ховордсон, устаж алга болохын даваан дээр байгаа төрөл, зүйлүүдийг агнах, устгахыг хориглож дархан цаазтай болгожээ.

2.1.5 Ус зүй: Хайгуулын талбай нь төв Азийн гадагшаа урсгалгүй ай савын бүсэд багтдаг. Талбайн хэмжээнд гадаргуугийн усан сүлжээ муу хөгжсөн ба байнгын урсгал ус байхгүй. Талбайн хэмжээнд жижиг булгууд байх боловч эдгээр нь тухайн жил улирлын цаг уур, хур тунадасны хэмжээнээс хамаарч усны горим хувьсамтгай зарим үед гандаж ширгэдэг. Хуурай сайр, тойрмууд нь хур тунадас ихтэй үед усаар дүүрээд богино хугацаанд хөрс болон агаарт ууршин ширгэдэг. Хүн малын усны хэрэгцээнд голлон худгийн ус хэрэглэх ба багаар булаг шандын ус ашигладаг. Залуу хагарлууд дагасан дөрөвдөгчийн хурдсанд хуурай сайр нуурын зах хавийг бараадуулан гар болон өрөмдмөл гүний худгууд гаргасан байдаг бөгөөд эдгээрийн усны түвшин 1-7 м хүртэл гүнтэй, эрдэсжилт ихтэй байна.

2.2 ГУРВАН ТЭС, НОЁН СУМЫН НИЙГЭМ ЭДИЙН ЗАСАГ

2.2.1 Гурвантэс сумын нийгэм, эдийн засаг

Гурвантэс сум нь 1945 онд Сэврэй, Ноён сумуудын багуудыг нийлүүлж Улаан толгой гэдэг газарт 281 өрх, 946 хүн ам, 63.2 мянган малтай байгуулагдсан бөгөөд Өмнөговь аймгийн нийт газар нутгийн 16.9 хувийг эзэлдэг. Газарзүйн байршлын хувьд Хойд талаараа Баянхонгор аймгийн Шинэжинст, Баянговь, Баянлиг сумуудтай хиллэдэг. Урд талаараа БНХАУ-ын ӨМӨЗО-ны Эзний хошуутай хиллэж, “Шивээ хүрэн” боомтоор хоёр улсын ложистик дамжин өнгөрдөг.

Хүн ам: Аймгийн нийт хүн амын 7.4 хувь нь тус суманд оршин суудаг байна. Хүн амын нягтрал нь 1.0 кв.км талбайд 0.18 хүн ногдож, маш бага нягтралтайд тооцогддог. Хүн амын тоо болон газар нутгийн хэмжээгээр аймагтаа тэргүүлдэг. Гурвантэс сум нь Гоёот, Баясах, Тост, Урт багийн нийт 1558 гаруй өрхтэй. Сумын хэмжээнд 2020 оны эцсээр 5043 хүн тоологдсон, өмнөх оноос 83 хүнээр буюу 1.6 хувиар өсчээ. Нийт хүн амын 20.5% нь мал аж ахуй эрхэлж амьдарч байна.

Гурвантэс сумын хүн амын орон зайн тархан суурьшсан нутаг дэвсгэрийг авч үзвэл: Урт багийн нутаг дэвсгэрт нийт хүн амын 40 гаруй хувь суурьшсан байгаа нь дэд

бүтэц, төрийн захиргааны анхан шатны нэгж, эрүүл мэндийн төв, боловсролын байгууллага зэрэг төр болон хувийн хэвшлийн үйл ажиллагаа явуулдаг сумын төв байрладаг байна. Баясах болон Гост багуудад нийт хүн амын 20 гаруй хувь тус бүрт суурьшсан байгаа нь мал, аж ахуй болон үйлдвэрийн байршлыг хамааран суурьшсан. Гоёот багт сумын хүн амын 17.4% нь суурьшсан байдаг боловч судалгааны талбайн нутаг дэвсгэрт хэсэгхэн нутаг дэвсгэр орж байгаа. Хүн амын 39.9 хувь хүүхэд багачууд, 33.8 хувь нь залуучууд эзэлж байна. Үлдсэн 26.3 хувийг 40-ээс дээш насны хүмүүс эзэлж байна. 2020 оны байдлаар 1.9 хувиар буюу 31 өрх шинээр бүртгэгдсэн. Тус сумын өрхийн амьжиргааны түвшин жилээс жилд сайжирч байгаа бөгөөд зэргэлдээ сумуудтай харьцуулахад эдийн засгийн өсөлт ихтэй сум юм. Гурвантэс сумын 2020 жилийн эцэс 1648 өрхийн 887 өрх нь мал аж ахуй эрхэлж амьдарч байна. Нийт өрхийн 53.6.% мал аж ахуй, 47.4% суурин газарт уул уурхайн болон төр, хувийн хэвшилд ажиллаж байна.

Эрүүл мэнд: Гурвантэс сумын эмнэлэг нь 2021 оны байдлаар 16 эмч сувилагч, 8 туслах ажилтан нийт 26 ажилтантай ажиллаж байна. “Айвенхоу Майнз Инк” ХХК-ийн хөрөнгө оруулалтаар эмч, ажилчдын 2 орон сууцыг барьж, ашиглалтад оруулсан байна. Сумын хүн эмнэлгийн салбар нь өөрийн сумын нийт хүн ам болон хилийн цэргийн 0166 дугаар анги, уул уурхайн компаниуд иргэдэд эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээ үзүүлж байна. Ковид-19 цар тахалын дэгдэлттэй холбоотойгоор сумын эмнэлэг ПСР шинжилгээний лабораторитой болсон.

Мал аж ахуй: Бэлчээрийн мал аж ахуйн судалгаанаас авч үзэхэд тэмээ, ямааны аж ахуй өсгөх нэн зохистой бүсэд хамрагдаж байгаа боловч сүүлийн жилүүдийн байгаль экологи, уур амьсгалын өөрчлөлттэй уялдан бэлчээрийн ургамлын гарцад өөрчлөлт орохын зэрэгцээ зарим нэг унаган ургамлуудын төрөл зүйл ч алга болжээ. Эдгээр хүчин зүйлүүдийг тогтоох шалгуур үзүүлэлтэд малын тоо толгой зүй ёсоор багтдаг. Малтай өрхийн тоо болон малын тоо буурсан нь сүүлийн жилүүдэд өвөл зудтай байгаагаас шалтгаалж байгаа бөгөөд мөн уул уурхайн үйл ажиллагаа эрчимжиснээр газрын хөрсийг талхлан, ургамлын гарцанд нөлөөлж байгаатай холбоотой. 2020 оны эцэст 237.7 мянган толгой мал тоолуулжээ. Нийт малын 88.2% нь ямаа, 5.3% нь хонь, 4.2% нь тэмээ, 1.9% нь үхэр, 0.2% нь адуу. Тус сумын малчин өрх ямааг ноолуур болон эдийн засгийн үр ашгаар тооцоолж өсгөдөг боловч бэлчээрийг талхлах нөлөөтэй.

2.2.2 Ноён сумын нийгэм, эдийн засаг

Ноён сум нь 1923 онд Өмнөговь аймгийн анхны сумуудын нэг болон байгуулагдсан. Газарзүйн байрлалын хувьд баруун талаараа Гурвантэс сум, зүүн талаараа Баяндалай сум, Хойд талаараа Сэврэй сум, урд талаараа БНХАУ-ын ӨМӨЗО-ны хошуудтай хиллэдэг. Засаг захиргааны анхан шатны нэгж нь Сайран, Ганзагад гэсэн хоёр багаас бүрдэнэ. Сумын эдийн засгийн голлох салбар нь мал аж ахуй юм.

Хүн ам: Өмнөговь аймгийн нийт хүн амын 2.0 хувь нь тус суманд оршин суудаг байна. Хүн амын нягтрал нь 1.0 кв.км талбайд 0.13 хүн ногдож, маш бага нягтралтай байна. Хүн амын тоогоор Өмнөговь аймгийн 15 сумаас хамгийн бага, газар нутгийнхаа хэмжээгээр аймагтаа хоёрт ордог. Ноён сум нь Сайран, Ганзагад багийн нийт 447 өрхтэй. Сумын хэмжээнд 2020 оны эцсээр 1408 хүн тоологдсон нь өмнөх оноос 14 хүнээр буюу 1 хувиар өсчээ. Тус суманд халхчууд голлон амьдардаг. Нийт хүн амын 30.7% нь мал аж ахуй эрхэлж амьдарч байна. Ноён сумын хүн амын орон зайн тархан суурьшсан нутаг дэвсгэрийг авч үзвэл: Сайран багийн нутаг дэвсгэрт нийт хүн амын 53.7 хувь суурьшсан байгаа нь дэд бүтэц, төрийн захиргааны анхан шатны нэгж, эрүүл мэндийн төв, боловсролын байгууллага зэрэг төр болон хувийн хэвшлийн үйл ажиллагаа явуулдаг сумын төв байрладаг байна. Ганзагад багт нийт хүн амын 46.2 хувь суурьшсан байгаа нь мал аж ахуй болон бэлчээрийн байршлаас хамааралтай. Ноён сумын өрхийн тоо 2003-с 2020 он хүртэл тогтмол 0.5 хувийн өсөлттэй жигд бага өссөн байна. Тус сумын өрхийн амжиргааны түвшин жигд байгаа бөгөөд зэргэлдээ сумуудтай харьцуулахад эдийн засгийн өсөлт багатай сум юм. Нийт өрхийн 60% нь мал аж ахуй, 40% нь суурин газарт төр, хувийн хэвшилд ажилладаг.

Эрүүл мэнд: Ноён сумын эмнэлэг нь 2020 оны байдлаар 6 их эмч, 2 бага эмч, 6 сувилагч, нийт 28 ажилтантай ажиллаж байна. Тус 2 сумын эмнэлэгүүд нь үйл ажиллагаа явуулж байгаа аж ахуйн нэгж, байгууллагууд болон сумын удирдлагуудын оролцоотойгоор эмнэлэг нь орчин үеийн тоног төхөөрөмжөөр хангагдсан. 2019 онд улсын төсвийн хөрөнгөөр 15 ортой шинэ сум дундын эмнэлэг ашиглалтанд орсон.

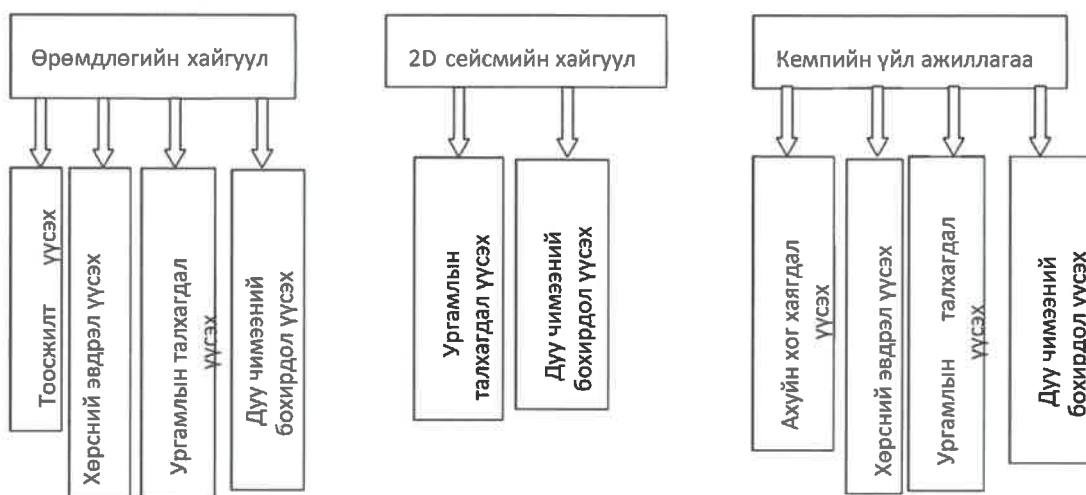
Мал аж ахуй: Бэлчээрийн мал аж ахуйн судалгаанаас авч үзэхэд тэмээ, ямааны аж ахуй өсгөх нэн зохистой бүсэд хамрагдаж байгаа боловч сүүлийн жилүүдийн байгаль экологи, уур амьсгалын өөрчлөлттэй уялдан бэлчээрийн ургамлын гарцад өөрчлөлт орохын зэрэгцээ зарим нэг унаган ургамлуудын төрөл зүйл ч алга болжээ. Сумын малын тоо 2000-2010 оны хооронд 67000 тоо толгойгоор хорогдож буурсан. Малтай

өрхийн тоо болон малын тоо буурсан нь сүүлийн жилүүдэд өвөл зудтай байгаагаас шалтгаалж байгаа бөгөөд мөн уул уурхайн үйл ажиллагаа эрчимжиснээр газрын хөрсийг талхлан, ургамлын гарцанд нөлөөлж байгаатай холбоотой. 2020 оны байдлаар Ноён сум нь 138.6 мянган толгой мал тоолуулжээ. Нийт малын 82.1% нь ямаа, 9.8% нь хонь, 5.6% нь тэмээ, 0.2% нь үхэр, 1.9% нь адуу байна.

ГУРАВ. ТӨСЛИЙН ГОЛ БА БОЛЗОШГҮЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙН ТОВЧ ТОДОРХОЙЛОЛТ

Хайгуулын ажиллагааны явцад газрын доорх усны нөөцийн бохирдол, хомсдол, ургамлан нөмрөгийн өөрчлөлт, хөрсний элэгдэл, зэрлэг ан амьтдын байршилт, тархалтын өөрчлөлт, эрчим хүчний хэрэглээ нэмэгдэх, тэрчлэн агаар, ус, хөрсний бохирдол үүсэх зэрэг сөрөг нөлөөллүүд хамаарна.

Эдгээр сөрөг нөлөөллийг бууруулах болон арилгах арга хэмжээний үр дүн нь байгаль орчныг хамгаалах үйл ажиллагаа нь шинжлэх ухааны үндэслэл бүхий зохион байгуулалт, техникийн арга хэмжээнүүдийг цогц бүрдэл байх бөгөөд эдгээр арга хэмжээнүүдийг хэрэгжүүлснээр тухайн хайгуулын талбай болон кемпийн эргэн тойрон дахь бүс нутагт үйл ажиллагааны явцад экологийн зөвшөөрөгдөх норм, норматив хангагдаж байх ёстой.

Байгаль орчинд нөлөөлөх гол нөлөөллүүд

Төслийн үйл ажиллагаанаас орчны агаар, ус, хөрс, ургамал, амьтан, газрын хэвлийд үзүүлэх нөлөөллийн байдалд нарийвчилсан дүн шинжилгээ хийлгэсэн.

Хайгуулын ажлын нэг төрөл нь сейсмийн хайгуул ажиллагаа бөгөөд энэ нь газрын хэвлийд үүсгэх зориудын чичирхийлэл, түүний хариу үзүүлэх долгионы тархалт юм.

Хүснэгт 1. 2D сейсмийн хайгуулын явцад байгаль орчинд нөлөөлөх нөлөөлөл

Хүрээлэн буй орчин ба нийгмийн хүчин зүйлс	Голлох нөлөө	Нөлөөлөлд өртөх боломжтой объектууд
Физик газар зүй	Зарим газарт онгон зэрлэгээрээ байгаа газар орчны харагдах байдлыг өөрчилнө	Газар орчин
Гадаргын усны нөөц	Гол горхи орчны урсац, гольдролыг өөрчлөх	Хөрс гадаргын орчны гол горхи булаг шанд
Гүний усны нөөц	Гүний усыг ашиглана (бага зэрэг нөлөөлнө), шингэн хорт бодисын ялгарлаар хөрс, гүний усыг бохирдуулах, судалгааны суурин орчмоос хэрэглээний бохир усаар газрын гүний ус руу нэвчих бохирдуулах	Хөрс, гадаргын болон гүний ус
Хүрээлэгч орчин, амьтан ургамал	Биологийн төрөл зүйлийн амьдралд нөлөөлөх, ургамал талхлагдах, шувууд болон жижиг мэргчдийн амьдрах орчинд нөлөөлөх	Биологийн төрөл зүйлүүд
Нийгэм эдийн засаг	Ажлын байрны боломж, төвлөрсөн суурин үүсэх Дэд бүтэц хөгжих, сайжрах, малын бэлчээрт сөргөөр нөлөөлөх	Хүн нийгмийн хүчин зүйлүүд

Хүснэгт 2. Уг төслөөс хүрээлэн буй орчин ба нийгэмд үзүүлэх нөлөөлөл

№	ХБО ба нийгмийн параметрууд	Нөлөөлөх эх үүсвэр	Таамагласан нөлөөлөл
1	Физик газарзүй ба геологи	Вибросейс ба түүнтэй холбоотой дагалдах төхөөрөмжүүд,	Хайгуулын шугамууд нь урт хугацаанд нөлөөлөх ул мөрүүдийг үлдээнэ. (Зам дээр автомашины мөр болон газрын гадаргад ул мөр үлдээх)

			Чичирхийлэгч нь бага хэмжээний газрын гулсалт болон чулуулгийн бат бөх тогтвортой байдлыг алдагдуулна.
2	Хөрс	Вибросейс ба түүнтэй холбоотой дагалдах төхөөрөмжүүд, нефть болон техникийн шингэн бодисын асгаралт	Хайгуулын шугамын дагуух дагтаршсан хөрсний доройтол, мөн хөрсний үе давхарга алдагдах, мөн энэ дагуу ус хөрсний элэгдэл эвдрэл нэмэгдэх боломжтой, сул хөрсний алдагдал болон нүх сүвшилт үүсэх, хөрс бохирдох;
3	Уур амьсгал	Байхгүй	Байхгүй
4	Агаарын чанар	Автомашин ба тоног төхөөрөмж, хог хаягдлын цэг	Техникийн яндангаас ялгарах бохирдол, замын хөдөлгөөнөөс үүсэх тоосжилт, таагүй үнэр, эрүүл мэндийн эрсдэл
5	Гадаргын ба гүний усны нөөц	Машин ба хүнд техник, Өрөмдлөг	Орон нутгийн иргэдтэй усны эх үүсвэрийг хуваалцахад асуудал үүсэх боломжтой, уст үеийн дагтаршил, булаг шандын ундарга багасах, цооног өрөмдсөнөөр хөрсний усны төвшин доошлох
6	Усны чанар	Шингэн бодисын ялгаралт, машин хүнд техник ба түлш хадгалах савнаас ялгарах бодис	Судалгааны суурингийн усны эх үүсвэрийн бохирдол, Хөрсний уст үеийн бохирдол
7	Биологийн хүчин зүйлс	Вибросейс ба түүнтэй холбоотой дагалдах төхөөрөмжүүд, бульдозер, хүнд машин техникүүд,	Хайгуулын шугамын дагуу ургамал талхлагдах, ан амьтны амьдрах орчинд нөлөөлөх, Шинэ хортой ургамлын төрөл зүйл нэмэгдэх
8	Усан орчны төрөл зүйлүүд	Вибросейс ба түүнтэй холбоотой дагалдах төхөөрөмжүүд, бульдозер, хүнд машин техникүүд,	Усан орчныг бохирдуулах, амьдрах орчинд таагүйгээр нөлөөлөх

9	Газрын нөөц ба соёлын өв	Вибросейс ба түүнтэй холбоотой дагалдах төхөөрөмжүүд, бульдозер, хүнд машин техникүүд, динамит	Хайгуулын шугам бэлчээр орчинд нөлөөлөх, соёлын өвд нөлөөлөх нөлөөлөл нь нутгийн иргэдийн сэтгэлд нийцэхгүй байх
10	Археологи ба түүх соёлын өв	Вибросейс ба түүнтэй холбоотой дагалдах төхөөрөмжүүд, бульдозер, хүнд машин техникүүд, динамит	Хүнд техник нь соёлын өвийн орчны хөрсийг дагтаршуулах, чичирхийлэл ба өрөмдлөг нь соёлын өвд таагүй нөлөө үзүүлэх, үүнтэй холбоотойгоор орон нутгийн иргэдтэй нийгмийн харилцааны зөрчил үүсэх
11	Орчны үзэгдэх байдал, байгалийн гоо үзэмж	Судалгааны суурин, хээрийн судалгааны шугамууд	Судалгааны суурин харагдах орчинтой зохицохгүй байх, хайгуулын шугамын дагуух ургамалын талхагдал нь газар орчны үзэгдэх байдалд нөлөөлөх нь
№	ХБО ба нийгмийн параметрууд	Нөлөөлөх эх үүсвэр	Таамагласан нөлөөлөл
12	Чимээ шуугиан ба чичиргээ вибраци	Вибросейс ба түүнтэй холбоотой дагалдах төхөөрөмжүүд, бульдозер, хүнд машин техникүүд, динамит	Хүн, мал амьтны амьдрах орчинд таагүй нөлөө үзүүлэх Судалгааны суурингийн ажилчид болон ойролцоох иргэдийн амьдрах орчинд таагүй нөлөө үзүүлэх
13	Хатуу ба шингэн хог хаягдал	Судалгааны суурин, талбай дээрх ажлын байр	Гадаргын хөрс, ус болон гүний усыг бохирдуулах, таагүй үнэр, эрүүл мэндийн эрсдэл
14	Нийгмийн хэв шинжүүд	Ажиллах хүчний урсгал, Сейсмийн хайгуулын шугамын дагуух үйл ажиллагаа	Орон нутгийн иргэд болон гаднаас ирсэн ажилчдын хооронд таагүй харилцаа үүсэх, Орон нутаг нийгэм соёлын онцлог шинж алдагдах
15	Эдийн засгийн хэв шинжүүд	Ажлын байр бий болох, тендер ба хангалт	Амьдралын чанар сайжирна, бизнесийн боломжууд гарч ирнэ, нийгмийн хөрөнгө оруулалт, бэлэн мөнгөний урсгал, ажил эрхлэлтийн хэлбэрт өөрчлөлт гарах, Уламжлалт амьдралын хэв маяг өөрчлөгдөх

16	Ажилтай холбоотой эрүүл мэнд аюулгүйн асуудал	Судалгааны суурин ба ажлын талбайн орчин	Ажиллагсдын гэмтэл, галын аюул, Гоосжилт, чимээ шуугиан хорт бодисын ялгарлаас эрүүл мэнд муудах, эрүүл мэндтэй холбоотой бусад эрсдэл
17	Харуул хамгаалалт ба олон нийтийн аюулгүй байдал	Ажиллах хүчний харуул хамгаалалт	Төслийн үйл ажиллагаатай холбоотой харуул хамгаалалт сайжрах, харуул хамгаалалттай холбоотой нутгийн иргэдийн үзэл бодол ил болох

Дээр өгүүлсэн болзошгүй нөлөөллийн судалгааны дүнгээс үзэхэд “Турвантэс-XXXV” талбайд нүүрсний давхаргын метан хийн хайгуулын ажил гүйцэтгэх төслийн үед байгаль орчны бүрэлдэхүүн хэсэг агаар, хөрс, ургамал, газрын доорх ус зэрэгт нөлөөлөх сөрөг нөлөөг бууруулахад чиглэсэн, хөрсийг бохирдол, элэгдлээс хамгаалах, агаарын бохирдлын нөлөөллийг бууруулах, хамгаалах зэрэг арга хэмжээнүүдийг байгаль орчинд ээлтэй байдлаар хэрэгжүүлэн үйл ажиллагаа явуулах юм.

ДӨРӨВ. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫГ ХАМГААЛАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ГОЛ ЗОРИЛТ, ХАМРАХ ХҮРЭЭ

4.1 Байгаль орчныг хамгаалах зорилго, зорилт:

“Турвантэс XXXV” талбайд нүүрсний давхаргын метан хийн хайгуулын ажил гүйцэтгэх төслийн 2023 оны Байгаль орчныг хамгаалах менежментийн төлөвлөгөөг боловсруулахдаа “Эх Монголын Байгаль” ХХК-ийн 2022 боловсруулж батлуулсан “Турвантэс XXXV” талбайд нүүрсний давхаргын метан хийн хайгуулын ажил гүйцэтгэх төслийн Байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээний тайлангаар тодорхойлогдсон төсөл хэрэгжүүлэгчийн хүлээх үүрэг амлалтаас гадна Монгол Улсын Байгаль орчны багц хууль, холбогдох дүрэм журам, стандартуудын шаардлагыг мөрдлөг болгон боловсруулсан бөгөөд энэ төлөвлөгөөнд тусгагдсан үүрэг даалгавруудыг биелүүлэхийг гол зорилго болгосон.

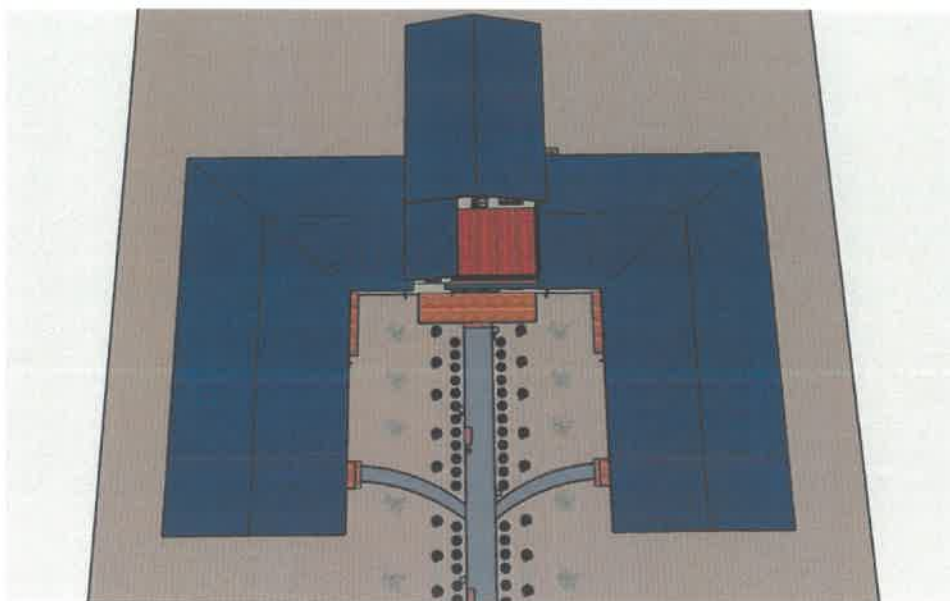
4.2 Хамрах хүрээ

“Турвантэс XXXV” талбайд 2023 онд хайгуулын 8 цооногт өрөмдлөг хийх, туршилт олборлолтын 3 цооног өрөмдөх ажил явагдахаас гадна төслийн кемпийн бүтээн байгуулалтын ажил явагдах юм. Ажилчдын ХАБ,ЭА болон амьдрах орчны

халдвар хамгаалал ая тухтай байдлыг харгалзан Кемпийн менежмент, катерингийн үйлчилгээ үзүүлдэг мэргэжлийн байгууллагатай гэрээ байгуулж хамтран ажиллахаар төлөвлөөд байна.

4.2.1 Кемп төлөвлөлт

Төслийн кемп нь Оффис, Ажилчдын амрах гэр, Гал тогоо, Угаалгын газар, боловсон нойл, Үндсэн лаборатори, харуул хамгаалалт шалган нэвтрүүлэх байр, дээж хадгалах талбай, каротажийн станц тусгаарлалтын хашаа, тээврийн хэрэгсэлийн паркын талбай, цуглах цэг, засварын төв, шингэн хог хаягдал болон хуурай хог хаягдал цуглуулах цэг гэсэн байгууламжуудтай байхаар төлөвлөсөн. Кемпийн барилгын ажлыг энэ чиглэлээр мэргэшсэн олон жилийн ажлын туршлагатай компанитай хамтран ажиллахаар төлөвлөж байна.

Зураг 10. Кемпийн ерөнхий төлөвлөгөө

ТАВ. СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Хүснэгт 3. Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө

№	Гол ба болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд	Урьдчилан сэргийлэх, бууруулах, арилгах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Хэм-жих нэгж	Нэгж зардал (төгрөг)	Тоо хэм-жээ	Нийт зардал	Хэрэгжүүлэх хугацаа, давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
Агаарын чанар									
1		Тээврийн хэрэгслийн хурдны хязгаарлалт хийж замын тэмдэг, тэмдэглэгээ байршуулах	Төслийн талбайд	ш	165,000	5	825,000	2023 он	Замын хөдөлгөөний тухай хууль
2	Төслийн үйл ажиллагааны нөлөөгөөр үүсэх тоос шороо болон хорт хий, үнэр агаар орчныг бохирдуулах	Хог хаягдлыг тогтоосон түр цэгт хадгалах, ОНГААЛҮГ-тай хамтран зөвшөөрөгдсөн цэгт зайлуулах гэрээ байгуулан хамтран ажиллах.	Өрөмдлөгийн цооног бүр					2023 он Сар бүр	Хог хаягдлын тухай хууль

3		Салхи ихтэй болон автомашины хөдөлгөөн ихтэй үед тоосжилт дарах усалгаа хийх	Төслийн төлөвлөлтийн зардалд тусгасан	2023 он	Агаарын чанарын техникийн ерөнхий шаардлага MNS 4585:2007		
4	Өрөмдлөгийн машинаас дуу чимээ, доргио чичиргээ	Өрөмдлөгийн ажилтанд чихэвч зүүлэх	Төслийн төлөвлөлтийн зардлаар	2023 он	ХАБЭА тухай хууль		
5		Тоног төхөөрөмжийн тохиргоог хянах	Дотоод төлөвлөлтөөр	2023 он			
Хорс, ургамлан бүрхэвч							
6	Өрмийн шингэн хаягдлаар бохирдох	Шингэн хаягдлыг цуглуулж хадгалах зориулалтын нүх байгуулах	Өрөмдлөгийн цооног бүр	ш	Үйл ажиллагааны зардалд тусгагдсан	2023 он	Газрын тосны хайгуул, олборлолт, ашиглалтын үйл ажиллагаанаас
7	Ухсан нүхэнд хүн, мал унаж гэмтэх аюул үүсэх	Өрөмдлөгийн нүх болон өрмийн шингэний нүхний ойролцоо хаалт, хашилт хийж анхааруулах болон цацруулагчтай	Өрөмдлөгийн цооног бүр	ш	Дотоод төлөвлөлтөөр	2023 он	Эвдэрсэн газрын нөхөн сэргээлт. Техникийн ерөнхий шаардлага MNS 6200:2010

9		тэмдэг тавих	Өрөмдлөгийн цооног, Ажилчдын кэмп	ш	Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөнд тусгагдсан	2023 он	“Хог хаягдлын тухай” хууль “Нүхэн жорлон, угаадасны нүх, Техникийн шаардлага, MNS 5924:2015
10	Хөрс, ургамал хог хаягдлаар бохирдох	Хагуу болон шингэн хог хаягдлыг тогтоосон хугацаанд тээвэрлүүлэх					
11							
Усан орчин							
12	Газрын доорх усны нөөцийн болзошгүй бохирдол, хомсдол	Өөр бусад усны эх үүсвэртэй ус ашиглах тохиолдолд гэрээ байгуулах	Ажилчдын кэмп, өрөмдлөгийн цооног	-	Дотоод төлөвлөгөөр	2023 он	Ус ашиглуулах дүгнэлт гаргах үйлчилгээний хөрс, ус ашиглах эрхийн бичгийн загварыг шинэчлэн батлах тухай (БОАЖС-ын 2018 оны 10 сарын 02-ны өдрийн А/376 дугаар тушаал)
13		Өрөмдөх цооногт илрэх уст үеүүдийг хаах үлгэрчилсэн схемийн дагуу өрөмдөх	Өрөмдлөгийн цооног	ш	Дотоод төлөвлөгөөр	2023 он	

Газрын доорх усны эх үүсвэрийг нэмэгдүүлэх	Гүний худаг гаргаж тоноглох	Төслийн талбайд	1 ш	Өрөмдлөгийн ажлын зардалд багтсан	2023 он	
Нийгмийн нөлөөллийг бууруулах						
14	Төслийн талбайн орчмын өрхүүдийн эрүүл мэндэд сөрөг нөлөөлөл үзүүлэх	Эрүүл мэндийн үзлэгт хамруулах	Нөлөөллийн бүсийн өрхүүдэд	5 өрх	Үйл ажиллагааны зардалд багтсан	2023 оны 12 сарын 6-ны ИНХ-ын 10-р ТОГТООЛ
15	Бэлчээрийн талбай хашигдах	Кемпийн нөлөөллийн бүсийн 2 өрхөд зөөврийн огтрын сууц бусад аж ахуй нэгжтэй хамтран шийдвэрлэх	Баярсайхан, Уранмандах	2 өрх	Үйл ажиллагааны зардалд багтсан	2023 оны 12 сарын 6-ны ИНХ-ын 10-р ТОГТООЛ
Нийт зардал, мян.төг					825,000	

ЗУРГАА. НӨХӨН СЭРГЭЭЛТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Газрын нөхөн сэргээлт гэдэг нь “эвдэрсэн газрын аж ахуйн үнэ цэнэ, бүтээмжийг нь сэргээх, хүрээлэн буй орчны нөхцөлийг нийгмийн ашиг сонирхолд нийцүүлэн сайжруулахад чиглэсэн цогц арга хэмжээ” юм. Нөхөн сэргээлт, орчны тохижилтыг ерөнхий төлөвлөгөө болон байгаль хамгаалах төлөвлөгөөний сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөлтөнд заасан хөтөлбөрийн дагуу хэрэгжүүлнэ.

Төслийн хэрэгжилтийн явцад хүн техникийн нөлөөгөөр талхлагдсан газрыг сэргээх, шаардлагатай тохиолдолд тэгшилж ургамалжуулах ажил хийх бөгөөд “Байгаль орчин. Эвдэрсэн газрын нөхөн сэргээлт. Нэр томъёо, тодорхойлолт” MNS 5914:2008 стандартын дагуу гүйцэтгэнэ. Хөрс хамгаалах, цөлжилтөөс сэргийлэх тухай хуулийн 7.2.4.иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллага эзэмшлийн газрын 10 хувиас доошгүй талбайд зохих журмын дагуу мод тарьж, зүлэгжүүлэх заалтын дагуу кемпийн талбайд мод бут тарьж, цэцэгжүүлэх юм.

Хүснэгт 4. Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө

№	Нөхөн сэргээлтийн зорилт	Нөхөн сэргээлтийн арга хэмжээ	Хэмжих нэгж	Тоо хэмжээ	Нэгжийн зардал, төг	Нийт зардал	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
1	Техникийн нөхөн сэргээлт	Цооногуудын ханыг цементийн зуурмагаар битүүмжлэх	Өрөмдлөгийн үйл ажиллагааны зардалд багтсан	8	200,000	1,600,000	2023 он	Уул уурхайн үйл ажиллагааны улмаас эвдрэлд орсон газарт техникийн болон биологийн нөхөн сэргээлт хийх аргачлал
2		Цооногуудын амсарыг таглах, аюулгүй болгох						
3	Биологийн нөхөн сэргээлт	Шугам хоолойн нөхөн сэргээлт	км	2 км	Барилгын ажлын зардалд багтсан		2023 он	Байгаль орчин. Уул уурхайн үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаагаар эвдэрсэн газрын нөхөн сэргээлт. Техникийн ерөнхий шаардлага MNS 5917 : 2008
4		Кемпийн эзэмшил талбайд 300 /хайлаас, шархуйс, жигд/ ширхэг суулгац тарих	ш	300	4000	1,200,000	2023 он	Хөрс хамгаалах, цөлжилтөөс сэргийлэх тухай хууль
5		Модны арчилгаа тордолгоо хийлгэх	ш	7	450,000	3,150,000	2023 он	
6		Тэжээлийн ургамлын үрээр хангах	Үйл ажиллагааны зардалд тусгагдсан				2023 он	Нийгмийн хариуцлагын хүрээнд хийгдэнэ
						Нийт зардал	5,950,000	

ДОЛОО. ТҮҮХ, СОЁЛЫН ӨВИЙГ ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Хүснэгт 5. Түүх, соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө

№	Нөлөөлд өргөх түүх, соёлын өв	Хамгаалах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хэмжээ	Тоо хэмжээ	Нэгжийн зардал, мян.төг	Нийт зардал	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
1		2	3	4	5	6	7	8
1	Өрөмдлөгийн цооногийн орчимд соёлын өвд үзүүлэх шууд сөрөг нөлөө байхгүй ч болзошгүй нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх шаардлагатай.	Соёлын өвийг хамгаалах тухай МУ-ын хуулийн дагуу газрын хэвлийг ашиглах явцад түүх, соёлын дурсгалт зүйл илэрвэл ажлаа зогсоож энэ тухай, сумын Засаг дарга болон уг асуудлыг эрхэлсэн ердэм шинжилгээний байгуулагад нэн даруй мэдэгдэх	Хайгуул хийх талбай	-	Бүтээн байгуулалт, үйл ажиллагаанд нэмэлтээр тусгах	2023 он	Соёлын өвийг хамгаалах тухай хууль	
2		Түүх дурсгалын үл хөдлөх дурсгалыг хашиж хамгаалах	Түүх дурсгалын үл хөдлөх дурсгалын орчим	1	Дотоод төлөвлөлтөөр	2023 он		
Нийт зардал, мян.төг						0.0		

НАЙМ. ОСОЛ ЭРСДЭЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

“Тэлмэн Ресурс” ХХК нь Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал эрүүл ахуйн тухай хуулийн хэрэгжилтийг хангаж ажиллахаар төлөвлөөд байна. Компаний эрсдэлийн менежментийн журам, нэг бүрийн хамгаалах хэрэгсэл хэрэглэх журмуудыг бэлэн болгоод байна. Төслийн талбайд ажиллах нийт ажилчид нь Аюулгүй ажиллагааны ерөнхий зааварчилгаа болон ажлын байрны АА-ны зааварчилгаанд хамрагдсаны дараа ажлын байранд ажиллах эрхтэй болно. Тээврийн хэрэгсэл болон хайгуулын ажлын явцад химийн хортой бодис асгарсан тохиолдолд мөрдөж ажиллах “Асгаралтыг саармагжуулах журам” боловсруулсан.

Хүснэгт 6. Осол эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө

Болзошгүй аюул, осол сөрөг нөлөө	Нөлөөллөөс зайлсхийх арга хэмжээ	Нийт зардал	Хэрэгжүүлэх хугацаа
Аянга цахилгаан	Аянга зайлуулагчийг ойролцоох өндөрлөг газруудад суурилуулах, цахилгаан дамжуулах хийцлэлтэй материалтай болон цахилгаан гүйдэл бүхий тоноглолуудыг бүгдийг нь стандартын дагуу газардуулах ажлыг мэргэжлийн байгууллагатай хамтран гүйцэтгэнэ.	Хайгуулын төлөвлөгөөнд тусгагдсан	Төсөл хэрэгжихийн өмнө
Аадар бороо	Үерийн аюулаас хамгаалсан шуудуу хийх		Үйл ажиллагаа эхлэхийн өмнө хийсэн байна.
Шороон шуурга	Онцгой байдал, осол эрсдэлийн үед ажилах журам боловсруулан мөрдөж ажиллах		Үйл ажиллагааны туршид
Халдварт өвчин	Ахуйн ариун цэвэр сахих, Өндөр эрсдэлтэй амьтадтай (шувууд) харьцахгүй байх, Хамгаалалтын хэрэгсэлтэй байх (амны хаалт гэх мэт) Хог хаягдлын цэгийг халдваргүйжүүлэх		Үйл ажиллагааны туршид
Хортой амьтанд хатгуулах, хазуулах	Хөдөлмөр хамгааллын хувцас хэрэглэлээ бүрэн өмсөх, Ажилчдын кемп, ерөмдлөгийн цооног орчимд амьтан харсан тохиолдолд БО-ны мэргэжилтэнд мэдэгдэх		Үйл ажиллагааны туршид
Авто машины тос, тосолгооны материал, гидрийн шингэн, тосол асгарах	Ашиглалт, тээвэрлэлт, хадгалалт зэрэгт анхаарал хандуулж холбогдох журам боловсруулан мөрдөж ажиллах шаардлагатай.		Үйл ажиллагааны туршид

Гал түймэр	Кемпд гал түймрээс сэргийлэх, эрсдэлийг бууруулах, урьдчилан сэргийлэх зорилгоор 2 ш галын сарайг байруулна.	3,300,000	Үйл ажиллагааны туршид
Жолооны АА ба эрсдэл	Төслийн талбайруу зорчих үеийн АА-ны замын маршрут гаргаж батлуулан мөрдлөгө болгон ажиллах, Мөн архи согтууруулах ундааны журам, холын аялалын журам боловсруулж ажиллана.	Тодорхойлох боломжгүй	Үйл ажиллагааны туршид
Нийт		3,300,000	

Хүснэгт 7. Химийн бодисын эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө

№	Болзошгүй аюул, осол, сөрөг нөлөөлөл	Урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хэмжээ	Тоо хэмжээ	Нэгж	Нийт зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
1	Өрөмдлөгийн ажлын явц	Анхааруулсан тэмдэг тавьж байрлуулах	Арга хэмжээний цар, хэмжээ	5	Өрөмдлөгийн ажлын зардал	Нийт зардал, төг	2023 он	ХАБЭА тухай хууль
2	дахь болзошгүй осол	Аюулгүйн тууз татах		11			2023 он	
3	Өрөмдлөгийн төхөөрөмжийн буруу сууриулалт	Технологийн заавар, аюулгүй ажиллах журмыг нарийн мөрдөх,	Төслийн талбай	Дотоод төлөвлөгөөр		Нийт зардал, төг	2023 он	ХАБЭА тухай хууль
4	Шатах тослох магериалын асаргалт	Машин зогсоох талбайг хайргажуулан нягтруулах		100м ²	5,000		500,000	
5	Химийн бодисын ашиглалтаас үүсэх болзошгүй эрсдэл	Ажлын байранд ашиглаж байгаа химийн бодисуудын ХАЛМ-ийг ажлын байрнуудад байрлуулах		7	5,000	35,000	2023 он	
Нийт						535,000		

ЕС. ХОГ ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Хүснэгт 8. Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө

№	Хог хаягдлын ангилал	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Хэмжих нэгж	Нэгжийн зардал	Тоо хэмжээ	Нийт зардал	Хэрэгжүүлэх хугацаа	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
1		Хог хаягдлыг тогтоосон хугацаанд тээвэрлүүлэх	Төслийн нийт ажилчид	ш	200,000	9	1,800,000	2023 он	Хог хаягдлын тухай хууль
2	Ахуйн хог хаягдал	Нойл, ахуйн бохир усны цооногийг тухай бүрт нь ариутгаж, нойлын нүхийг 3/2 хэмжээнээс хэтрүүлэхгүйгээр зайлуулж байх,	ажилчдын кемп	ш	1,000,000	1	1,000,000	2023 он	MNS5924:2015 стандартын дагуу байгуулах
3	Аюултай хог хаягдал	Аюултай хог хаягдлыг эх үүсвэр дээр нь ангилан хадгалах, тус хог хаягдлыг цуглуулах, тээвэрлэх, ашиглах, устгах эрх бүхий этгээдэд бүртгэл хөтлөн нийлүүлнэ	Өрмийн талбай, кемп	ш	1,000,000	1	1,000,000	2023 он	Аюултай хог хаягдлын тухай хууль
Нийт							3,800,000		

АРАВ. ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨР

Хүснэгт 9. Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр

№	Хяналт шинжилгээ хийх үзүүлэлтүүд	Хяналтын цэгийн байршил	Хугацаа ба давтамж	Давтамжийн тоо	Нэгжний зардал	Нийт зардал	Тайлбар	Баримтлах стандарт, арга, аргачлал
1	2	3	4	5	6	7	8	
1. АГААРЫН ЧАНАР								
1	Агаарын чанарын шинжилгээ хийлгэж байх	8 цооног бүр дээр	2023 оны 4, 9 сард	2	50,000	800,000	NO2, SO2, CO, PM2.5, PM10	Агаарын чанар. MNS 4585:2016 Агаарт байх бохирдуулах бодисын хүлцэх хэм хэмжээ 17.2.3.16-88 Тоосны Хэмжээг тодорхойлох Жингийн арга. MNS 4048:88
2. ГАДАРГЫН БОЛОН ГАЗАР ДООРХ УСНЫ ЧАНАР								
1	Усны ерөнхий болон бохирдлын химийн үзүүлэлтүүд	Өрөмдлөгийн талбайн ойр орчмын 10 ш хуудуудаас	2023 оны 4, 9 сард	2	100,000	2,000,000	Кальци, Магний, Карбонат, Хлорид, Гидрокарбонат, Нитрит, Төмөр, Сульфат, Натри+Кали, Хуурай үлдэгдэл, рН Цахилгаан	
3. ХӨРС, ХӨРСӨН БҮРХЭВЧ								

1	Хөрсний ерөнхий шинжилгээ	8 цооног болон Ажилчдын кемпийн хашаанд	2	50,000	900,000	Агрохими, Механик бүрэлдэхүүн	MNS 5914:2008 “Эвдэрсэн газрын нөхөн сэргээлт”, MNS 5915 : 2008 Уул уурхайн үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаагаар эвдэрсэн газрын ангилал, MNS 5859:2008 “Хөрс бохирдуулагч бодис, элементүүдийн зөвшөөрөгдөх хэмжээ”,
2	Хөрсний бохирдлын шинжилгээ	8 Цооног болон Ажилчдын кемпийн хашаанд	2	50,000	900,000	Cd/кадми/, Pb/хартугалга/, Cr/хром, Zn /цайр/, Cu /зэс/, Ni /никель/	2023 оны 4, 9 сард
Хяналт мониторингийг хэрэгжүүлэх гүйцэтгэлийн зардал							4,600,000

АРВАН НЭГ. УДИРДЛАГА ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Хүснэгт 10. Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх удирдлага, зохион байгуулалтын зардал

№	Төлөвлөсөн арга хэмжээ	Урьдчилан тооцсон төсөв, зардал	Хэрэгжүүлэх хуваарь 2023 он				Хариуцсан албан тушаалтан	Тайлбар
			I	II	III	IV		
1	Байгаль орчин хариуцсан хэлгэс, нэгжийг байгуулах	Үйл ажиллагааны зардал					Гүйцэтгэх захирал	Байгаль орчныг хамгаалах тухай хуулийн 31-р зүйл 2 заалт МУЗГ-ын 2011 оны 311-р тогтоолын 4.1.2, 1.2, 2.1, 3.2 дугаар заалтууд
2	Байгаль орчны менежмент төлөвлөгөө ба түүний биелэлтийн тайланг боловсруулах	Үйл ажиллагааны зардал		+		+	БО хариуцсан мэргэжилтэн	БОАЖСайдын 2019.10.29-ний өдрийн А/618 тоот тушаал
3	БОАЖЯ болон аймгийн БОАЖГ-аас зохион байгуулсан сургалт, семинарт хамрагдах	1,000,000		+			БО хариуцсан мэргэжилтэн	Ажилчдын байгаль орчны Боловсролыг дээшлүүлэх
4	Ажиллагсдыг эрүүл мэндийн үзлэгт хамруулах, эрүүл мэндийн тандалт судалгаа хийх	Дотоод төлөвлөлтөөр		+		+	“Тэлмэн ресурс”ХХК	Ажилчдыг үйлдвэрийн болон бусад гаралтай өвчин эмгэгээс урьдчилан сэргийлэх
		Нийт					1,000,000	

АРВАН ХОЁР. БАЙГ АЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ХЭРЭГЖИЛТИЙГ НӨЛӨӨЛЛИЙН БҮСИЙН ОРШИН СУУГЧДАД ТАЙЛАГНАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Хүснэгт 11. Нөлөөллийн бүсийн оршин суугчдад тайлагнах төлөвлөгөө

№	Зардлын агуулга	Тайлагнах хэлбэр	Мэдээллийн агуулга	Зохион байгуулах хугацааны тов	Хариуцах албан тушаалтан	Холбогдох зардал	Зохион байгуулах газар
1	“Тэлмэн Ресурс” ХХК-ийн холбогдох удирдлага, БОХАБ-ын нэгж	Цахим тайлан	Төлөвлөгөөт ажлын тайлан, биелэлтийн үр дүн, дараа жилийн БОМТ	Жил бүрийн 10 сарын 15-ны дотор	БОХАБ-ын мэргэжилтэн	Дотоод төлөвлөлтөөр	“Тэлмэн Ресурс” ХХК - ийн байр
2	Орон нутгийн удирдлага, хөндлөнгийн хяналт, олон нийт	Хэвлэмэл болон цахим тайлан		Жил бүрийн 11 сарын 01-ний дотор			Нутгийн удирдлагын ордон
3	Сав газрын зөвлөлтэй хамтран ажиллах	Уулзалт хэлбэрээр		Шаардлагагай тохиолдолд	БОХАБ харуцсан мэргэжилтэн	500,000	Ажилчдын кемп, багийн төв
4	Бага-овоо болон Баясах багийн ИНХ, цооног байрлах орчны оршин суугчид	Мэдээллийн илтгэл, хэвлэмэл танилцуулга		Жил бүрийн 12 сарын 25-ны дотор			
5	Өрхийн уулзалт хийх	Уулзалт хэлбэрээр	Танин мэдэхүйн мэдээлэлээр хангах	Улирал бүр	БО ОНХ мэргэжилтэн	250,000	Өрхүүдээр
Нийт						750,000	

АРВАНГУРАВ. БОМТ-Г ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ ЗАРДАЛ

Төслийн үйл ажиллагаанд БОМТ-г хэрэгжүүлэхэд 2023 онд нийт 20,760,000 мянган төгрөгийн зардал тооцогдож байна.

Хүснэгт 12. БОМТ-г хэрэгжүүлэх нийт зардал

№	БОМТ-ний хүрээнд хийх ажлын багц	Нийт тооцсон зардал	Нийт дүнд эзлэх хувь
1	Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ	825,000	3,9
2	Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө	5,950,000	28,6
3	Түүх соёлын өвийг хамгаалах	0	0
4	Осол эрсдэл, химийн бодисын эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө	3,300,000	15,8
5	Химийн бодисын эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө	535,000	2,5
6	Хог хаягдлын менежментийг зохион байгуулах	3,800,000	18,3
7	Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр	4,600,000	22,1
8	Удирдлага, зохион байгуулалтын арга хэмжээ	1,000,000	4,8
9	БОМТ, түүний хэрэгжилтийг оролцогч талуудад тайлагнах	750,000	3,6
Нийт зардал		20,760,000	100.0